

Los límites del dolor

Nils Christie

Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1984

Nils Christie (Oslo, 1928-2015), sociòleg i criminòleg, va ser professor de criminologia a la Facultat de Dret de la Universitat de Oslo i membre de l'Acadèmia noruega de Ciència i Lletres.

Va rebre un doctorat *honoris causa* per la Universitat de Copenhague. El 2001 va ser guardonat amb el premi Fritt Ord a la Llibertat d'Expressió "per les seves contribucions originals i independents al debat social noruec i internacional" i és reconegut per la seva defensa de una reducció del sistema penal, principalment als països més industrialitzats, i per la recerca de sistemes alternatius de solució de conflictes.

És autor de nombrosos articles científics i d'una dotzena de llibres, entre els quals destaca *Los límites del dolor* o *Pinens begrensning*, de 1981, que ha estat traduït a onze idiomes. Altres obres destacables de l'autor serien: *La industria del control del delito. ¿La nueva forma del Holocausto?* (Ed. Del Puerto, 1993) i *Una sensata cantidad de delito* (Ed. Del Puerto, 2004).

En la present obra, Christie examina la idea que el càstig, tal com l'aplica el codi penal, és una imposició conscient del dolor.

L'autor parteix de la premissa que cal lluitar per a reduir al món el dolor infligit per l'home, i destaca que el punt clau no és modificar les formes d'infligir dolor, assumint, o prenent defensar, que unes formes són menys doloroses que d'altres, sinó fomentar aquells sistemes socials que afavoreixen la percepció de determinades conductes més com una expressió d'interessos en conflicte i menys com a actes criminals, de manera que aquestes conductes es poden percebre com un punt de partida per al diàleg i no com un acte que ha de requerir la imposició d'un càstig.

Al llarg de l'obra, l'autor destaca com davant la imposició d'aquest dolor en forma de càstig dins el marc de la llei, el gruix de la societat o bé amaga el caràcter bàsic d'aquest càstig o bé, quan no es pot amagar, ofereix raons per a justificar el dolor imposat, atès que aquesta imposició forçada del dolor entra en conflicte, a nivell de societat, amb altres valors i ideals més elevats com ara la bondat o el perdó.

Entre les maneres d'amagar aquest càstig, l'autor en destaca l'ús de la paraula, mitjançant el qual disfressem el caràcter d'allò que estem fent, sense que quedi clar si és per a evitar patiment a aquell que rep el càstig o a aquells que l'hi han imposat.

Davant les diferents justificacions d'aquest dolor imposat, l'autor, sempre fent referència principalment als sistemes escandinaus, i analitzant sovint textos de les principals figures del dret penal, explica al llarg de l'obra diferents formes o idees sota les quals, històricament, s'ha aplicat el càstig dins del sistema penal.

L'autor comença analitzant la idea del càstig com a tractament, en una etapa en què es pretenia tancar i "curar" al delinqüent i on, per tant, el dolor imposat sí era intencional però acceptat, atès que l'objectiu era modificar la conducta del delinqüent i "curar-lo". A continuació, i en contraposició a l'anterior idea de prevenció particular o tractament, l'autor passa a explicar la idea de prevenció general, amb la qual es pretenia modificar la conducta de la població en general posant com a exemple el patiment d'aquells que havien comès algun delictes i estaven rebent un càstig. En aquest cas, doncs, l'aplicació intencional del dolor anava dirigida a beneficiar el públic general, però no la persona que patia el càstig.

Descriu també com els neoclassicistes varen posar l'èmfasi en la relació directament proporcional entre gravetat dels fets delictius i severitat del càstig a imposar, deixant de banda altres consideracions com ara les circumstàncies particulars del culpable i de la societat del moment, i per tant atorgant tota la

culpa dels fets al criminal i defensant la imposició del dolor com a única resposta possible, per passar a continuació a parlar del neopositivisme com a contrapunt a aquesta darrera corrent, ja que se centrava més a modificar les circumstàncies dels delinqüents que en el delictes en si mateix.

Tanmateix, al llarg del text va analitzant, mitjançant amenes històries i exemples, altres formes d'organització social on, per les seves característiques i el seu funcionament, el control social de què parla el llibre, la imposició de dolor com a eina d'aquest control, perd el seu significat. En paraules de l'autor: "Podemos crear el delito creando sistemas que requieran esa palabra. Podemos extinguirlo creando los tipos opuestos de sistemas".

Analitzant altres models, com el de la justícia compensatòria o el de la justícia participativa, l'autor planteja la idea que com més fort i present sigui l'Estat més probable és que s'imposin sancions més severes i menys que s'accedeixi a sistemes alternatius, defensant la idea que el sistema penal que tenim és un clar reflex de la societat en què vivim, on la persecució del benefici personal i l'estructura de la societat en si mateixa dificulta l'ús de sistemes alternatius al control social.

L'autor ho deixa molt clar quan afirma:
“Mi posición puede condensarse diciendo que los sistemas sociales deberían construirse de manera que redujeran al mínimo la necesidad percibida de imponer dolor para lograr control social”.

Laia Llobateras
Becària de la Càtedra de Justícia Social
i Restaurativa
Pere Tarrés – URL
Tècnica de formació del Centre
d'Estudis Jurídics i Formació
Especialitzada (CEJFE)